

Budgetunderlag för 2021–2023

1.1 Innehållsförteckning

1. Anslag	1
1.1 Sammanfattning.....	1
1.2 Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet	2
1.3 Språksituationen i Sverige – svenska som andraspråk och flerspråkighet.....	2
1.4 Digitalisering och digital kunskapsförmedling.....	2
1.5 Förfrågningar och remisser inom namnområdet	3
1.6 Språkcentrum för nationella minoritetsspråk.....	3
1.7 Översyn av förordning (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen	3
2. Förändrat behov av lokaler	4
3. Anslagskredit och kredit på räntekonto	4
4. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	4
5. Verksamhetsinvesteringar	5
6. Beräkning av förutsättningarna för verksamhetens finansiering m.m.	5

BUDGETUNDERLAG FÖR VERKSAMHETSÅREN 2021–2023

1. Anslag

1.1 Sammanfattning

Institutet för språk och folkminnen (Isof) vision är att berika människors liv och göra samhället öppnare genom ökad kunskap om språk och kulturarv. Språk, namn, dialekter och traditioner är identitetsskapande men också gränsöverskridande – och hela tiden i rörelse. I centrum står människan, som tar med sig sina minnen, erfarenheter, språk och traditioner i mötet med nya platser och människor. Det finns ett utbredd och djupt engagemang kring frågor som rör det immateriella kulturarvet i Sverige och världen. Den kunskapsuppbyggnad och förmedling som Isof bedriver kring både äldre generationers liv, språk och traditioner och vår egen föränderliga tid får hela tiden ny relevans. Isof står även inför uppgiften att följa användningen av andra minoritetsspråk i Sverige, samt att i myndighetens kulturarvssamlingar spegla det samtida mångkulturella Sverige. Det finns behov av att förstärka insatserna och utveckla myndighetens verksamhet inom bland annat forskning och kunskapsförmedling.

För att kunna hantera en ökad arbetsmängd kopplad till Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet, språksituationen i Sverige, digitalisering och digital kunskapsförmedling samt förfrågningar och remisser inom namnverksamheten ser Isof ett behov av

att förstärka förvaltningsanslaget med totalt 6,5 miljoner kronor från och med budgetåret 2021.

Isof har också i två rapporter, den 1 februari 2019 respektive den 1 oktober 2019, lämnat förslag om inrättande av språkcentrum för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska, vilket myndigheten bedömer som mycket angeläget för att kunna bevara och revitalisera språken i Sverige. Medelsbehovet för inrättande av dessa centrum finns beskrivna i de inlämnade rapporterna.

I likhet med vad som framfördes i föregående budgetunderlag anser Isof att delar av de medel som avsatts för att stödja ideellt kulturarvsarbete och som i nuläget fördelas av Riksantikvarieämbetet, i stället bör fördelas av Isof. Det rör sig om medel som är särskilt riktade till insatser för det immateriella kulturarvet och levande traditioner, områden som naturligt ligger inom ramen för myndighetens samordningsansvar och verksamhet i arbetet med Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet.

Slutligen vill myndigheten uppmärksamma att Statskontoret, i den myndighetsanalys av Isof som rapporterades till regeringen i oktober 2018, pekade på ett behov av att se över och förtydliga myndighetens instruktion. Isof delar Statskontorets bedömning.

FÖRSLAG TILL FINANSIERING 2021–2023, i 2020 års prisnivå (tkr)

Anslag	2019	2020	2021	2022	2023
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 6	1 700	1 500	1 500	1 500	1 500
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 16	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900
Utgiftsområde 17, anslag 1:4 ap. 11	1 292	1 292	1 292	1 292	1 292
Utgiftsområde 17, anslag 3:3 ap. 1*	69 609	70 692	76 273	77 275	78 262

1.2 Unescos konvention om tryggnade av det immateriella kulturarvet

Isofs arbete med att samordna och informera om konventionen om tryggnade av det immateriella kulturarvet, liksom den nationella förteckningen *Levande traditioner*, har intensifierats. Myndigheten har tagit fram instruktionsunderlag och deltagit i konventionens statspartsmöte samt i det 14:e kommittémötet. Arbetet har genomförts i dialog med Kulturdepartementet, Svenska Unescorådet, nodansvariga myndigheter, flera kulturarvsorganisationer och ideella aktörer.

Genom Svenska Unescodelegationen har Sverige lämnat besked om svensk kandidatur till kommittén 2020. Det innebär med stor sannolikhet att mer resurser behöver avsättas för det internationella arbetet. Samtidigt behövs ytterligare samordnings- och informationsinsatser på det nationella planet, strategier och rutiner för framtida nomineringar samt arbete för att bredda mångfalden på förteckningen. För att kunna möta behovet av dessa ökade insatser behöver Isofs konventionsarbete tillfälligt förstärkas. För detta arbete äskar myndigheten om en tillfällig anslagsökning motsvarande en och en halv (1,5) heltidstjänst perioden 2021–2023.

I propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) gör regeringen bedömningen att Isof fortsatt bör vara samordnande och stödjande myndighet för arbetet med tillämpningen av Unescos konvention om tryggnade av det immateriella kulturarvet. Isof har sammantaget lång erfarenhet av och betydande kompetens i frågor som rör konventionen och det immateriella kulturarvet.

För att stimulera ideellt kulturarvsarbete inrättades 2017 ett stöd om minst 8 miljoner svenska kronor per år, medel som fördelas av Riksantikvarieämbetet. Isof föreslår att regeringen ser över möjligheterna att delar av detta stöd i framtiden fördelas av Isof, inom ramen för den samlade kompetens och organisation som finns på myndigheten kring arbetet med Unescos konvention om tryggnade av det immateriella kulturarvet.

1.3 Språksituationen i Sverige – svenska som andraspråk och flerspråkighet

Myndighetens uppdrag i ett mångkulturellt Sverige innebär att följa såväl förändringar i språkanvändningen som de kulturarv, levnadsmönster och traditioner som nya medborgare för med sig – och hur de förändras över tid. Till exempel utökas Isofs samlingar och kompetens

inom namn med kunskap om nyanländas personnamn, med syfte att inkludera och levandegöra mångfalden av språk och kulturarv.

Isofs uppgift att samla kunskap om och följa användningen av samtliga språk i Sverige är i dag ännu mer angelägen – och samtidigt mer komplex – än tidigare. Som expertmyndighet inom språk bemöter Isof sedan länge medborgarnas behov av språkvård och stöd i frågor som rör svenska, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk. Som en följd av den ökade migrationen finns nu dessutom en särskilt stor efterfrågan på expertis inom språkvård och språkpolitik när det gäller svenska som andraspråk samt stöd inom flerspråkig offentlig terminologi, avseende de minoritetsspråk som nu har en stor grupp talare i landet.

Kunskaper och färdigheter i svenska har stor betydelse för en väl fungerande integration, vilket bland annat återspeglas i aktuella förslag om till exempel krav på nyanlända att delta i språkundervisning samt ökade samhällsinsatser för språkutbildning. Detta förutsätter i sin tur att det finns forskning att stödja insatserna på, liksom språkliga verktyg och resurser som kan användas i såväl utbildning som i vardagliga sammanhang.

Isofs utgivning av *Lexin* – lexikon på invandrarspråk, har just ett sådant syfte. Allt sedan Isof 2007 övertog ansvaret för att producera och distribuera Lexinserien har behoven av densamma ökat i takt med ökad migration och språklig mångfald. Isofs resurser för arbetet med Lexin räcker dock inte till dessa ökade behov.

De invånare och medborgare i Sverige som ännu inte haft möjlighet att lära sig tillräckligt god svenska har rätt att få viktig samhällsinformation på sitt modersmål. Isof har bland annat därför i uppdrag att utveckla och underhålla tolkordlistor.

Isof äskar därför om en förstärkning från och med 2021 med två heltidstjänster. Förstärkningen skulle möjliggöra en utökad utgivning av Lexin samt distribution via nya digitala, tillgängliga plattformar samt bidra till att Isof bättre kan tillmötesgå behovet av flerspråkig terminologi och tolkordlistor.

1.4 Digitalisering och digital kunskapsförmedling

Isof arbetar intensivt med digitalisering. Förutom konvertering till digitala format innefattar arbetet att ta hand om och metadatasätta digitaliserat material, utveckla databaser och system för att kunna bevara och tillgängliggöra det digitaliserade materialet, utveckla användargränssnitt samt tillhörande webb-

och kommunikationsinsatser för att i slutänden kunna förmedla kunskapen och skapa dialog och delaktighet. Trots att Isof under flera år prioriterat digitaliseringsarbetet kan det utan resursförstärkning inte drivas i den takt som vore önskvärd.

Isof har påbörjat ett framgångsrikt samarbete med Arbetsförmedlingen. Samarbetet ger Isof en möjlighet att öka digitaliseringstakten samtidigt som Isof erbjuder arbetsträning och arbetslivsinriktad rehabilitering för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Isof ser en möjlighet att utveckla denna verksamhet till ett digitaliseringscentrum. För att möjliggöra en sådan insats krävs dock en förstärkning av Isofs resurser.

Ett förstärkt digitaliseringsarbete ger också Isof helt nya möjligheter att utöka och anpassa den rådgivnings- och upplysningsverksamhet som Isof bedriver inom sina ämnen.

För att Isof ska kunna öka den digitala tillgängligheten till det immateriella kulturarvet, inrätta ett digitaliseringscentrum samt erbjuda effektivare rådgivning behöver anslaget förstärkas med motsvarande två heltidstjänster.

1.5 Förfrågningar och remisser inom namnområdet

Isof medarbetare anlitas frekvent som experter i olika ort- och personnamnsfrågor. Namnvårdsarbetet sker främst genom rådgivning till regering, myndigheter, kommuner, Svenska kyrkan samt andra organisationer. Isof besvarar remisser, avger yttranden och besvarar allmänna ortnamnsfrågor rörande svenska, finska, meänkieliska och samiska ortnamn. Personnamnsfrågor rör främst bedömningar av personnamnsansökningar remitterade av Skatteverket. Dessa har av ökat kraftigt sedan den nya namnlagen trädde i kraft 2017. Rådgivning och expertutlåtanden åligger Isof, men den ökade arbetsmängden har inte motsvarats av ökade ekonomiska resurser, vilket är en påfrestning för myndigheten.

Myndigheten har sett över möjligheterna att omfördela resurser internt till förmån för personnamns- och ortnamnsarbetet. Eftersom myndighetens forskare och experter i många fall är knutna till de forsknings- och dokumentationsprojekt som hör till myndighetens uppdrag har detta inte varit möjligt i tillräcklig utsträckning. Därför behövs en ekonomisk förstärkning för att kunna bedriva en långsiktigt hållbar och kvalitativ verksamhet. Detta skulle kunna ske genom ökade anslag eller en möjlighet att avgiftsbelägga uppdrag kopplade till rådgivning i namnfrågor från till exempel Skatteverket och

Lantmäteriet. Den senare lösningen bedömer Isof har nackdelar då den minskning av antalet remisser som kan bli följden riskerar att leda till sämre kvalitet i de beslut som fattas av Skatteverket och Lantmäteriet. Isofs person- och ortnamnsarbete har även ett starkt medborgarperspektiv, eftersom det direkt påverkar enskilda individers möjlighet att själva få välja sitt namn samt synliggör ortnamn även på minoritetsspråk.

För arbetet med frågor från allmänheten, stöd till beslutsfattare och handläggning av andra myndigheters remisser i ort- och personnamnsfrågor behöver anslaget förstärkas med motsvarande en heltidstjänst.

1.6 Språkcentrum för nationella minoritetsspråk

I enlighet med uppdraget från regeringen (Ku2015/02857/DISK, Ku2018/01455/DISK) har Isof 31 januari 2019 och 1 oktober 2019 lämnat förslag på hur språkcentrum för de nationella minoritetsspråken kan organiseras.

Isof hänvisar till insända och kommande utredningsförslag avseende resursbehov, vilka beror på i vilken omfattning regeringen beslutar att gå vidare med förslagen om inrättande av språkcentrum

1.7 Översyn av förordning (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen

Statskontoret skriver i sin rekommendation till regeringen i rapport *2018:25 Myndighetsanalys av Institutet för språk och folkminnen*, att man anser att det finns en obalans i Isofs instruktion. Den första paragrafen i instruktionen uttrycker myndighetens övergripande uppgifter att bedriva språkvård och öka kunskapen om språk, dialekter, folkminnen, namn och det immateriella kulturarvet. De övriga paragraferna anger mer specificerade uppgifter inom främst språkvården, men instruktionen pekar även ut expertrollen i namnfrågor.

Statskontoret rekommenderar i utredningen att regeringen:

- ser över instruktionen i syfte att skapa en bättre balans mellan myndighetens olika uppgifter
- tydligare lyfter fram de olika uppgifterna som avdelningar med arkivsamlingar har, exempelvis att det både handlar om att vårda befintliga samlingar och om att samla in nytt material som speglar det nya mångkulturella samhället

- överväger att lyfta fram uppgifter som Isof har, men som inte är tydligt utpekade i instruktionen, exempelvis den nya namnlagens konsekvenser för Isofs verksamhet och Isofs samordningsansvar för arbetet med Unescos konvention kring det immateriella kulturarvet.

Isof delar Statskontorets slutsatser och välkomnar en översyn av myndighetens instruktion och vill också lyfta fram behovet av att formalisera möjligheten att inrätta rådgivande funktioner i verksamheten kopplade till exempelvis forskning eller minoritetsspråk.

2. Förändrat behov av lokaler

Under 2017 omförhandlades myndighetens hyreskontrakt för kontorslokaler i Göteborg, Stockholm och Uppsala. De nya hyresavtalen löper på ett sätt som ska underlätta för planering och placering av verksamheten och dess behov i framtiden.

Isof söker sedan hösten 2019 nya lokaler för verksamheten i Göteborg. Nuvarande lokaler ligger bra placerade, men uppfyller inte verksamhetens krav. Lokaler måste tillgodose behovet av godkänd arkivmiljö för att bevara Isofs omfattande arkivsamlingar, rymma arbetsplatser med god arbetsmiljö samt erbjuda möjlighet att ta emot besökare. Nu undersöks både lokal- och samverkanslösningar med andra statliga myndigheter och privata fastighetsägares möjligheter att rymma verksamheten. Målsättningen är att teckna avtal under första halvåret 2020, med en beräknad flytt under 2021. Ett nytt hyreskontrakt kan därmed medföra kostnadsökningar från 2021.

Till följd av den planerade flytten önskar Isof få en utökad anslagskredit för att kunna planera och anpassa de nya lokalerna och för att klara en eventuell överlappande period med dubbla hyror. Likaså behöver myndigheten ha ett tillräckligt låneutrymme i riksgälden för

nödvändiga investeringar av kontorsmöbler till de nya lokalerna. För den planerade flytten behöver anslagskrediten och låneramen från och med 2021 utökas. Se vidare kapitel 3 respektive 4.

Ett eventuellt inrättande av ett eller flera språkcentrum för nationella minoritetsspråk kommer att öka lokal- och kostnaderna ytterligare. Likaså skulle investeringar vara nödvändiga, vilket skulle påkalla behov av en ytterligare utökning av låneramen. För beräkning av dessa kostnader hänvisar Isof till den insända delrapporten och kommande slutrapport i uppdraget om språkcentrum.

3. Anslagskredit och kredit på räntekonto

Isof anmäler ett behov av en höjning av anslagskrediten till en anslagskredit på 5 procent av anslaget under 2021–2023, på grund av förändrade lokalförutsättningar (se kapitel 2).

Behovet av kredit på räntekontot bedöms vara oförändrat för 2021–2023.

4. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Isof anmäler ett behov av utökad låneram till 4,5 miljoner kronor för 2021–2023. Investeringsbehovet omfattar löpande ersättningsinköp av inventarier, digitaliseringsutrustning och kontorsmaskiner, immateriella anläggningstillgångar i form av fortsatt utveckling av olika ärendehanteringssystem, webbfunktioner, databaser för den löpande verksamheten. Utöver detta tillkommer investeringar i samband med byte av lokaler i Göteborg.

Ränteutgifterna har beräknats ligga på nuvarande nivå (0 procent) innevarande år, därefter har Isof uppskattat räntenivån till 0 procent även under 2021 och 2022. År 2023 förväntas räntan uppgå till 0,25 procent.

LOKALER

Ort	Kontraktstid	Hyra kr/m ²	Yta/m ²
Göteborg, Vallgatan	2020-03-31	2 403	608
Stockholm, Alsnögatan	2021-09-30	2 044	750
Uppsala, Arkivcentrum	2023-09-30	1 627	2 436

VERKSAMHETSINVESTERINGAR (tkr)

	2019	2020	2021	2022	2023
Immateriella investeringar	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Datasystem, rättigheter m.m.	167	500	200	200	200
Materiella investeringar	-	-	-	-	-
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	115	500	385	820	235
Byggnader, mark och annan fast egendom	-	-	-	-	-
Övriga verksamhetsinvesteringar	-	-	-	-	-
Summa verksamhetsinvesteringar	282	1 000	585	1 020	435
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	282	1 000	585	1 020	435
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	-	-	-	-	-
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	-	-	-	-	-
Anslag (efter medgivande av regeringen)	-	-	-	-	-
Summa finansiering	282	1 000	585	1 020	435

5. Verksamhetsinvesteringar

Omfattningen på Isofs planerade verksamhetsinvesteringar ligger under 20 miljoner kronor och redovisas i tabellen nedan. Isof har inte i uppdrag att planera för samhällsinvesteringar så som de definieras i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

6. Beräkning av förutsättningarna för verksamhetens finansiering m.m.

Isof anholder om att anslaget 3:3 *Institutet för språk och folkminnen*, inom utgiftsområde 17, från och med 2021 höjs med 6,5 miljoner kronor:

- För språkvårdande insatser i svenska som andraspråk, samt utveckling av arbetet med att beskriva språksituationen i Sverige och utgivning av *Lexin* äskar Isof om 2 miljoner kronor per år.

- För arbete med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet och Sveriges kommittéuppdrag äskar Isof om att anslaget tillförs en tillfällig resursförstärkning om 1,5 miljoner kronor per år perioden 2021–2023.
- För utveckling av Isofs arbete med digitalisering och digital kunskapsförmedling samt utveckling av nya digitala verktyg för rådgivnings- och upplysningsverksamheten äskar Isof om en anslagsuppräkning med 2 miljoner kronor per år under en treårsperiod från år 2021.
- För att täcka ett ökat resursbehov inom namnområdet äskar Isof om en anslagshöjning med 1 miljon kronor.

Isof hade vid utgången av budgetåret 2019 ett anslags-sparande på närmare 2 miljoner kronor. Sparandet är bland annat en konsekvens av att prognostiserade kostnader utfaller senare än beräknat och att vissa tjänster

tillfälligt har vakanshållits. Bedömningen är att den årliga uppräknings av myndighetens anslag inte kommer att täcka de kostnadsökningar som löner och hyror för med sig och att anslagsparandet från 2019 därför kommer att nyttjas fullt ut under 2020.

Med de föreslagna finansiella förstärkningarna bedömer Isof att myndighetens behov kommer att rymmas inom disponerade anslag och anslagsposter.

VERKSAMHETENS BERÄKNADE FINANSIERING 2021–2023 i 2020 års prisnivå (tkr)

Anslag	2019	2020	2021	2022	2023
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 6	1 700	1 500	1 500	1 500	1 500
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 16	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900
Utgiftsområde 17, anslag 1:4 ap. 11	1 292	1 292	1 292	1 292	1 292
Utgiftsområde 17, anslag 3:3 ap. 1*, **	69 609	70 692	76 273	77 275	78 262
*varav Regleringsbrev	67 598	68 760			
*varav föreslag i BP20 + beräknat 2023			69 773	70 775	71 762
*varav ingående överföringsbelopp	2 131	1 932			
*varav indragning	-120				
** varav förslag till ny finansiering			6 500	6 500	6 500
varav Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet			1 500	1 500	1 500
Språksituationen i Sverige – Språkvårdande insatser inom svenska som andra språk			2 000	2 000	2 000
Digitalisering och digital kunskapsförmedling			2 000	2 000	2 000
Förfrågningar och remisser inom namnområdet			1 000	1 000	1 000
Inrättande av språkcentrum för de nationella minoritetsspråken		***	***	***	***

Intäkter

Avgiftsintäkter som disponeras	1 832	3 000	3 000	3 000	3 000
Övriga intäkter som disponeras	6 674	6 900	6 900	6 900	6 900
Summa samtliga anslag och intäkter	85 007	87 284	92 865	93 867	94 854

*** Se särskild rapport (Ku2015/02857/DISK, Ku2018/01455/DISK) för kostnadsförslag för inrättande av språkcentrum för de nationella minoritetsspråken.

